

SOKOLSKI GLASNIK

1926.

U Ljubljani, 15. decembra 1926.

23.

Delo i kritika

Nalazimo se pred završetkom ovogodišnjeg našeg rada. Društva i župe spremaju se da uredi bilance svoga rada, a Savez, odnosno njegovo starešinstvo, evo već sada na odborskoj sednici pružiti će preglednu sliku rada, stanja i potreba. Teško je, a i nemoguće do sednice Saveznog odbora izneti rad starešinstva Saveza, pa ma kako on bio opširan. Izneti način rada kako je sokolska ideja sprovedena u našem narodu, kako ova ideja prodire u šire slojeve naroda, nemoguće je i s toga, što bi slika toga rada kao nepotpuna i bleđa možda štetno uticala na dalji razvitak Sokolstva. No to je u ovaj tren sporedno. Glavno je, da se vidi, kako čitava mašina funkcioniše, počam od onog najsitnijeg pa do najvećeg kotača, naime počam od društava, preko župa do Saveza. Ovo ne bi naglasili, da nemamo uverenja, da kod nas vladaju pojmovi, zbog kojih je propala mnoga zdrava i napredna ideja. To su kritike, koje se kod nas naopako usmeraju odozdo spram gore. A što je najgore pri oceni rada, bilo to sada ove ili one ustanove, često su kritičari padali u greške, da nisu potpuno odvajali ličnosti od same ideje, već su žrtvujući ideju napadali ličnosti, koji istina upravljaju te ideje, ali koji ni u kom slučaju ne mogu biti jedno isto. To se naročito zamećuje po našim društvima. A ova zaboravljaju da imaju dvovrstan zadatak, naime, da jačaju fizičku snagu svojih članova i da jačaju i sa vaspitne strane svoje članove. Od primera, koji se u ovom pogledu bude dao članovima, u mnogom će zavisići i napredak naše sokolske ideje, za koju se znade da je od velike koristi našem narodu. Kad ovo imademo na umu onda u toliko pažljivije treba raditi u stvarima, koje mogu biti od štete, ako se samo ne bude dovoljno pažnje poklonilo samoj ideji, koliko je to potrebno, već se bude pažnja skretala sa glavnog na sporedno. Kod ocene rada bilo to rada koji sokolske ustanove ne treba biti skućenih, već širih pogleda, jer se samo tako može i razumeti značaj sokolske ideje. Kod nas se i u ovom pravcu dosta grešilo, pa bar u buduće ne treba toga da bude, kako bi u ovom pogledu pokazali, da je vaspitna strana sokolske ideje imala uticaja na sve nas.

No usled rdavog vaspitanja, kod nas se je i u javnom životu uvukla jedna mana, koja nam se svaki čas sveti. Pretpostavljati opšte interese pojedincima kod nas se već i ne smatra kao greh, već će uskoro preći u vrlinu. Međutim u Sokolstvu toga ne može niti ne sme biti. Naročito to vredi za one, koji kod svoje kritike zavadaju se zabludom da dele rad Saveza od pojedinih društava. Dobro! No pri oceni rada u ovom pogledu svaki pojedinac, koji se bude stavljao u položaj kritičara, mora najpre početi od sebe. Neka najpre pretrese svoj rad kao člana, zatim neka pretrese i oceni rad svoga društva, kako u pogledu naspram članova, tako i u odnosu naspram Saveza. Kad sve ovo dovede u vezu, tek tada može dobiti pravilnu ocenu zajedničkog rada. Ocena na ovaj način doneta mnogo će tačnija biti, a bez sumnje da će i više koristiti samoj stvari.

Ovo smo smatrali za potrebno izneti, kako bi se baš sada u predstojeće doba skupština pronašla mera za ispravljanje grešaka, a produžio koristan rad. Na ovaj ćemo način učiniti, da sam rad ne bude zavisao od pojedinaca, i da pojedinci ne budu prestavnici ideje, usled čega je i bilo toliko različitih ideja, koliko je ovih prestavnika bilo. Kada se ideja bude odvojila od ličnosti, onda će joj i opstanak biti sigurniji i obezbeđeniji. Kada se ideja ne bude više vezala za pojedince, onda će uvek biti veći broj onih, koji će je širiti i uspeh joj osigurati.

Stari Soko.

II. prednjački tečaj JSS. od 15. septembra do 15. oktobra 1926.

(Nastavak.)

Kako se razabire iz tabele najbolje behu zastupane župe «Svetozara Mielića» (Novi Sad) i župa «Celje», svaka sa četiri člana, zatim župa «Kralja Petra Svačića» (Zagreb), Strossmayerova (Osijek), Šumadijska (Kraljevo), Kralja Petra I. Oslobodioca (Tuzla) svaka sa tri člana, župa «Dušan Silni» (Beograd) i Aleksa Šantića (Mostar) sa dva člana, a sarajevska, skopljska, gorenjska, moravska i ljubljanska sa jednim članom. Gde su bili članovi onih župa, koje se neprestano jadaju, da nemaju prednjaka? Bilo je zastupano samo 13 župa. Zar ostale župe nisu mogle poslati? Ili možda imadu odviše prednjaka? Doista to su pojave koje se tiču žalosnog poglavlja naše organizacije. Izgovorimo ovde nema mesta. Financijalno pitanje nije moglo doći u obzir. Ta iznos od Din 800 nije svota, koju ne bi moglo smoći i najsiromašnije društvo. U budućem tečaju ne smije biti župe koja ne bi poslala svojih članova. Ovo je jedini put, koji vodi napred, jedini način da se podigne društveni život i rad. Zato moraju u saveznim tečajevima biti zastupane sve župe.

Interesantan je pregled kursista po zvanju. Najčeće bili su zastupani trgovci (8) i učitelji (8), onda činovnici (5), daci (2) i 1 posednik. Po godinama najstariji je brat Boris Nepokupnoj (Rus) iz Leskovca, sa skoro 40 godina, a najmlađi brat Bošnjaković Stevan iz Vukovara (16 i po godine star, dakle za pravo spada još u naraštaj). U ostalom bilo je 22 članova sa više od 20 godina, 9 pako ispod 20 godina. Po prednaobrazbi vlada među kursistima golema razlika. Četiri do osam razreda osnovne škole, učiteljska škola, univerza, viša tehnička škola, trgovačka škola, realka, gimnazija, vojna akademija, obrtna škola, kako se to vidi iz samog tabelarnog pregleda. Lepa slika pripadnika sokolske ideje.

Čitav rad u tečaju bio je svrstan u dnevnoj dobi od 7 do 12 pre podne i od 15 do 19 po podne. U smislu zaključka T. O. bilo je najviše praktičnog rada, a teorija suzila se na najpotrebitije. Braća kurzisti praktično su se vežbala za vodstvo društvene telovežbe, u vodenju vrsta, usavršavali su se u vežbama na spravama i laganoj atletici i to sve pod vodstvom iskusnih ljubljanskih prednjaka. Izvadali su i naučili nove proste vežbe od brata dr. Murnika, namenjene za veliki pokrajinski slet god. 1927. Jednako su uvežbali «Carmen» i «Marche turque» od brata dr. Murnika. Povrh svega toga praktično se obradio čitavi sistem. Praktično delo rukovodila su sledeća braća: redovne vežbe članstva braća Vidmar i Vrhovec, osnovne vežbe braća Vrhovec i Derganc; laganu atletiku br. Derganc i Vrhovec, proste vežbe (sistem) br. dr. Murnik, proste sletske vežbe br. dr. Murnik i Vidmar; IV. struku, asistenciju, preču, metanja i raznolikosti (sistem) br. Jesih; vežbački odjeli i ruče (sistem) brat Miklavc, konja i redovne vežbe brat Svetlič; baton brat Drenik, palice i bučice (ročke) brat Kocjan; boks brat Burgstaler; čunjevi brat Kostnapfl; igre i skupine brat Jeras.

Teoretski opet: sistem dr. Murnik, Miklavc, Svetlič, Jesih, Vidmar, Drenik, Jeras, Kocjan, Burgstaler, Kostnapfl; sokolsku misao: dr. Murnik; o ritmici i ritmičkom vežbanju: dr. Murnik; o metodici: Vidmar; o vežbaonici, vežbalištu i spravama: Vidmar; govornička škola: Gangl; o alkoholizmu (skioptikonska prikazivanja): dr. Mis; anatomija: dr. Košir; fiziologija: dr. Seliška; higijena: dr. Kraje; spolne bolesti (film): dr. Jaklič; tuberkuloza (film) i prva pomoć: dr. Rus; povest Sokolstva: Drenik; prosveta: Jeras; organi-

zacija: dr. Fux i Marolt; sokolska štampa: Brozović; statistika: Švajgar.

U smislu zaključka zbora župskih načelnika unelo se u tečaj i predavanje o zimskom športu. Uzelo se ovde pre svega one panoge, koje Savez name-rava da uvede u naš vežbački naert; a u prvom redu skijanje. Da bi bilo predavanje što lepše i zanimivije, obratili smo se na poznati turistički klub «Skala» u Ljubljani, koji je po marljivosti, ozbiljnosti, oduševljenju i idealizmu svoga članstva nama izvanredno blizu, pa je svojim radom najviše doprineo tako lepom razvoju skijaštva i zimske turistike u našim strana-ma. Klub se veseljem prihvatio predavanja, a ja sa još većom radošću moram konstatovati uspeh toga predavanja. Predavač br. G n i d o v e c živim je rečima opisao sve krasote zimske prirode i značenje te vrednost skijanja. Zorno su nam prikazali ove lepote br. predsednik «Skale» i poznati kompo-nista prof. Ravnik sa skioptičkim slikama zimskih pokrajina u našim planinama. Slike, većinom njegovu delo, zanele su nas u kraljevstvo Zlato-roga i možda nije bilo nikoga među nama, koji si tada nije zaželio da i sam klizne skijima po ovim proplancima i dolinama. Iskreno zahvali kurzista dodajemo još naposeb na ovom mestu našu zahvalu bratskome klubu i braći predavačima. Ostane li u kurzista ono oduševljenje, koje su pokazivali kod predavanja, tada možemo mirne duše računati na lep razvoj ove panoge u našem Sokolstvu.

Osim predavanja priredilo se i nekoliko izleta, i to na Bled i u Medvode, gde su braća tugom u srcu posmatrala strahote poplave. Nadalje su posećivali i narodno pozorište. Poučna ekskurzija u ljubljansku pivaru Union, zadržala je braću u posmatranju nekoliko sati. Poset tvornice za izradbu vežbačkih sprava brata Vidmara, pokazao je kurzistima, kako se izrađuju sprave, kako i od česa su sastavljene i kako funkcioniraju. U svemu beše 70 sati teoret-skog, 147 sati praktičnog rada i 5 sati za poučne ekskurzije, dakle celokupno 222 sati. Razumiye se, da ovde nisu ubrojani izleti i posete pozorišta.

Već iz ovog ovde navedenog, razabire se, koliko je bilo dobre volje, ustrajnosti i oduševljenja, kako kod kurzista, tako i kod predavača, a to tim više, što se čitavi zamišljeni program tako lepo dovršio. Za posetnike je naj-bolji svedok statistički zapisnik. Osim neznatnih zakašnjenja bio je polazak kurza za celo vreme uredan. Nekoliko laskovnih zakašnjenja doduše je uneseno crvenom tintom kao neispričani satovi, ali broj tih satova je nez-natan, a i sama braća, koja imadu ove opaske, požalila su te nepotrebne svoje greške. Težak, naporan, devetsatni dnevni rad, natjerao je kurziste već rano u večer na počinak. Ujutro pako rano se ustajalo. Ta u sedam sati u jutro u vežbaonici već sam dočekivao braću, koja su očito bila iznenađena da me već u to doba nalaze u sokolani. Dakako da je uvek bilo malenih izgovora radi zakašnjavanja. Pa znate već kako je u tim prigodama. No istini za volju moram priznati, da su takova zakašnjavanja bila redka.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

XXXII. sednica starešinstva JSS 2. novembra 1926.

Prisutni: starešina Gangl, Čobal, Franke, Fux, Gregorin, Jeras, Kaj-zelj, Kandare, Košir, Ludvik, Marolt, Švajgar i Turk. — Ispričani: Murnik, Poženel, Račić, Smertnik i Zelenko. — Brat starešina izveštava glede proslave otkrića spomenika vladici Strossmayeru. Izdan je bio cirkular svima društvima, koji se imao baš razaslati, kada je prispio brzoglav zagrebačke župe, a posle pismo, kojima se javljalo, da će JSS biti pozvan da sudeluje otkriću samo sa deputacijom. Temeljem ovog dopisa izraden je novi cirkular, kojim se javlja, da JSS ovom slavljju ne prisustvuje. Isti cirkular poslan je svima ministarstvima, 60 redakcijama u državi i svima sokolskim župama.

Prima se do znanja i odobrava. Konačno stvara se zaključak, da se JSS ne će odazivati eventualnom naknadnom pozivu. — Poziv na priredbu belgijskog Tornbanda odstupa se T. O. — Kako su se u poslednje vreme u političkim novinama pojavili više ili manje nekvalifikovani članci protivni Sokolstvu, zamoljen je pravni referent, da iste članke prouči i ako je moguće podnese sudu tužbe. — Statističar brat Švajgar izveštava da su se osnovala sledeća nova društva: Uljanik (ž. Bjelovar); Guče (ž. Užice). Društvo Žiri usled poslednje poplave posvema je odrezano od svoje župe i moli da ga se dodeli ljubljanskoj župi. Prima se, da ga se privremeno dodeluje. — Predlog, da se iz redova ljubljanske župe osnuje nova «Obmejna župa», ustupa se na proučavanje statističkom odelu. — Brat Švajgar izveštava o zboru župskih statističara u Beogradu. Izveštaj se prima na znanje. Glede tiskanica, koje su određene na ovom sastanku, određuje se posebna komisija, da ih prouči. Komisiju sačinjavaju braća: Čobal, Fux, Marolt i Švajgar. — Zaključuje se, da brat Švajgar pođe na revizijsko putovanje u župe Beograd, Zaječar, Niš i Skoplje. — Odobrava se po bratu tajniku izrađeni dnevni red za odborsku sednicu za dan 12. XII. o. g. — Predsednik prosvetnog odelca brat Jeras izveštava o zboru župskih prosvetitelja u Beogradu. Prima se na znanje. — Interno.

XXXIII. sednica starešinstva JSS 8. novembra 1926.

Prisutni: starešina Gangl, Čobal, Fux, Franke, Gregorin, Jeras, Kajzelj, Kandare, Košir, Smertnik i Zelenko. — Ispričani: Ludvik, Marolt, Murnik, Švajgar, Poženel, Račić i Turk. — Brat starešina izveštava, da je u petak prigodom prevoza zemnih ostanaka vojvode Putnika, uz prisustvo braće Ludvika i Švajgara u ime JSS položio venac na kovčeg. Prima se do znanja i izdatak za venac odobrava. — Sokolsko društvo Črna šalje odulji dopis u kojem javlja, da se od strane naših protivnika živo deluje na tome, da dobije državljanstvo lekar Nemač dr. Hohenbacher. Sličan slučaj kao Baumgarten u Trbovlju. Zaključuje se posebnom spomenicom obratiti na ministarstva zdravlja i unutrašnjih dela, te na sve poslaničke klubove. — Sokolska župa Zagreb imade odborsku sednicu 14. o. mj. Sednici kao delegat JSS sudelovat će brat Čobal i to samo ad informandum. — Dopis «Saveza trezvene mladeži», koji pozdravlja naš zaključak o protualkoholnom pokretu i nuda svoju potporu, odstupa se zdravstvenom odelu. — Konačno izveštava brat tajnik u toku vanrednog zbora u Železniki, koji se izveštaj prima do znanja. — Pravni referent brat dr. Kandare izveštava o isključenju Save Trifunca, člana sokolskog društva u Veliki Kikindi. Isti nije sudelovao kod nastupa društvene fanfare. Bio je jedini koji svira dotični instrument. Usled njegovog nesudelovanja i tvrdoglavosti, trpilo je društvo na ugledu, pošto nije moglo nastupiti sa fanfarom. Po župi prihvaćeni zaključak isključenja, potvrđuje i starešinstvo JSS. — Zastupnik društva u Šiški moli, da se narednom broju «Glasnika» priloži lista zgoditaka društva za gradnju sokolskog doma u Šiški. Prima se. — Brat Smertnik izveštava o svečanosti otvorenja sokolskog doma u Ljutomeru, gde je zastupao JSS. Izveštaj se prima na znanje. Interno.

XXXIV. sednica starešinstva JSS 15. novembra 1926.

Prisutni: starešina Gangl, Čobal, Franke, Fux, Gregorin, Jeras, Kajzelj, Kandare, Košir, Ludvik, Marolt, Murnik, Poženel, Švajgar, Turk i Zelenko. — Ispričani: dr. Jamar, Račić, Smertnik. — Brat starešina izveštava, da su prilikom obletnice Rapala i jer su se istih dana zbila ponovna pustošenja u Gorici i u Trstu, u sporazumu sa još nekim članovima starešinstva, izradili proglas i istog rasposlali svima ministarstvima i dnevnicima u državi. Prima se do znanja i odobrava. — Neka društva setila su se ove obletnice u govorima pred vrstama svojih članova. Iz novina se pako razabire, da je vlast javne priredbe zabranila društvima u Celju i Logatcu.

Zaključak: Glede zabrane imaju se upitati obe župe i da jave eventualne uzroke. — Brat starešina izveštava da se kalendar doštampava i da rad lepo napreduje. Kako je materijal premašio određen opseg, to će se smanjiti opseg kalendarske beležnice. — ČOS javlja da je od predsednika međunarodnog gimnastičkog saveza primila upit, kakovo stanovište zauzimalje ČOS u pitanju molbe Mađarske, da se primi u savez. Nakon debate u kojoj sudeluju br. Murnik, Marolt, Zelenko, Kajzelj i Košir zaključuje se zaključak o tome prepustiti odborskoj sednici Saveza. — Brat tajnik izveštava, da je poslao poljački sokolski savez resoluciju, kojom pozdravlja osnutak slavenkog sokolskog Saveza. Ustupa se bratu redatoru Brozoviću da objavi u «Glasniku». — Izveštaj brata blagajnika Turka uzima se na znanje. — Novo osnovano društvo Stara Kaniža primila je župa Novi Sad u svoju vezu na sednici od 16. IX. o. g. — Poslovnik za vođenje statistike i katastra u društvima i župama, odobrava se. — Brat Jeras izveštava da je u ime JSS sudelovao proslavi krsne slave u ljubljanskoj garnizonskoj bolnici. — Brat Čobal izveštava o toku odborske sednice zagrebačke župe. Prima se do znanja. — Brat Švajgar izveštava da je pregledao župe Skoplje, Niš i Beograd, kojom je zgodom prisustvovao odborskim sednicama dotičnih župa. U župama Niš i Skoplje oseća se pomanjkanje prednjaka. U Skoplju je sokolski dom pod krovom, dok se onaj u Nišu dovršava. Utešljiva je pojava, da unatoč ovih gradnja nije načinjen nikakav dug. Da od župe Skoplje nije skoro nijedno društvo platilo savezni porez, leži krivnja u tome, što je župa sva svoja društva oprostila od župskih poreza, a društva su to tumačila tako, kao da su oproštena i od saveznih. Župa je pozvala sva društva da odmah uplate savezni porez. — Interno.

*

POLJAČKO-SOKOLSTVO JUGOSLOVENSKOM SOKOLSTVU!

Starešinstvo JSS primilo je od Saveza Sokolstva u Poljskoj donji dopis, koji objavljuje celokupnom članstvu:

Jugoslovenskom Sokolskom Savezu,

Ljubljana.

Starešinstvo «Związek Sokolstwa w Polsce» smatra svojom ugodnom dužnošću, da obavesti poštovanu braću, da je Savezna skupština, koja se održala u Varšavi 31. oktobra i 1. novembra o. g. među ostalim zaključila:

«Savezna skupština sa priznanjem prima do znanja činjenicu, da se osnovao Slavenki Sokolski Savez i da je u njega pristupilo Poljačko Sokolstvo, pa se ona nada, da će ovaj Savez postati faktorom napredka kako za Poljačko Sokolstvo, tako i za ostale slavenske sokolske saveze, da će on podići narodnu snagu i državnu moć svijiu slavenskih država, da će on doprineti kulturnome in gospodarskome, a onda, što izvire iz toga, državnom zblizenju slavenskih naroda. To je pako obzirom na večnog neprijatelja, koji se grozi uništenjem svima Slavenima, potrebno i neminovno. Zato Savezna skupština preporuča Starešinstvu Saveza, da u najširoj meri saraduje u učvršćenju i razvoju tog Slavenkog Sokolskog Saveza.»

Podjedno je Savezna skupština naložila Starešinstvu, da pošalje bratskom Jugoslovenskom Sokolskom Savezu srdačne želje najlepšeg razvitka i bratske pozdrave.

Zdravo!

Za Związek Sokolstwa w Polsce:

Tajnik: Mikolaj Maksiš.

Predsjednik: Adam Zamoyski.

*

«VEŽBAČ» — «NEVEŽBAČ».

Pri putovanjima na sletove, javne vežbe i druge sokolske priredbe, često se puta dobijaju povlastice u vožnji na željeznici u četvrt cene za vežbače,

a u pola cene za nevežbače. Kako u takovim prilikama imade pometnije i razlike u mišljenjima: ko je vežbač, a ko je nevežbač, to je starešinstvo JSS jednom za svagda u toj stvari donelo ovu odluku: «Kao vežbač s pravom na ½ vožnje na velike sokolske sletove ima se smatrati sve redovno vežbačko članstvo, ne obazirući se na to, da li učestvuje aktivno na dotičnim priredbama ili ne učestvuje, pa i svi aktivni funkcionari sokolske organizacije, koji na to reflektiraju. Sve drugo članstvo ima se smatrati nevežbačem, koji svi bez razlike imaju pravo na povlasticu u pola cene.»

*

JSS protiv podupiranja protunacionalnih elemenata.

Jugoslovensko Sokolstvo kao narodna organizacija vodi računa o svakoj pojavi koja bi mogla biti na štetu našoj narodnoj stvari. U posmatranju ovakvih pojava JSS zametio je, da naročito u Sloveniji obnašaju lekarsku praksu lekari, koji su austrijski državljani. Ministarstvo narodnog zdravlja s obzirom na ovu okolnost zabranilo im lekarsku praksu, što je i sasama pravedno, jer imademo velik broj domaćih lekara, koji su bez zarade. I svi ti nemački lekari do sada se nisu brinuli da steknu državljanstvo naše kraljevine, nego su se počeli zanimati za istu tek onda, kada im je praksa bila oduzeta. No i tu se dogodilo nešto, što začuđuje. Mnogoj našoj braći i ostalim Slavenima, koji su pripadnici drugih slavenskih država, bile su odnošne molbe odbijene, dok su navedeni lekari Austrijanci dobili u poslednji tren državljanstvo. Kako JSS iz nacionalnih obzira smatra ovakav postupak pogrešnim, to se starešinstvo Saveza posebnim memorandumom, u kome su bili navedeni konkretni slučajevi, obratilo na ministra unutrašnjih dela g. Božu Maksimovića.

U tom memorandumu starešinstvo JSS temeljem činjenica i naročitih prilika koje vladaju u Sloveniji dokazalo je, da Nemci sa svima sredstvima nastoje uzdržati svoju protudržavnu propagandu, pa im zato i ovakvi slučajevi, kakove smo pre spomenuli dobro dolaze. Uvažimo li fakat, da je samo u Ljubljani 80 mladih lekara, koji čekaju na nameštenje, onda doista ne možemo gledati kako tuđin oduzima hleb iz usta naše dece.

Zato je opravdan i hvalevredan korak starešinstva JSS, koje je merodavne faktore upozorilo na ove nemogućnosti, da se naime sa strane vlasti podupire protunacionalne elemente na skrajnjim granicama naše države.

*

Odluka Ministarstva Vojske i Mornarice o pohadanju Sokolane vojnika-Sokola.

Starešinstvo JSS umolilo je Ministarstvo Vojske, da članovima pojedinih sokolskih društava, koji se nalaze na odsluženju svoga vojničkog roka, odobri da mogu u svojim garnizonskim mestima posećivati sokolanu. Na ovu molbu odgovorilo je Ministarstvo Vojske rešenjem svojim Gj. br. 37.079: «Obzirom na raznolike prilike u pojedinim garnizonima nije moguće ovu stvar regulisati jednim opštim naređenjem. Vojne vlasti kad god je moguće idu na ruku Sokolima, sprovodeći u koliko se to da i same sokolske ideje, pa sigurno neće ometati ni pohadanje sokolana od strane članova-vojnika, koji se za dozvolu treba da obrate nadležnim starešinama.» Po zapovesti Ministra V. d. Načelnika pukovnik Mil. Petrović. — Braći Sokolima, koji su sada na odsluženju svoga roka, obroč a se pažnja na ovo rešenje, te se njome neka koriste.

*

U zapisniku 30. sednice starešinstva od 18. oktobra o. g., koji je objavljen u «Sokolskom Glasniku» br. 21—22, nalazi se zaključak starešinstva JSS glede profesora brata Tadića u Vršcu, koji bi se mogao tumačiti u tom smislu, da je brat Tadić tražio od sokolskih društava u Českoslovačkoj, pri-

godom svojih predavanja, kakove materijalne pogodnosti. Naglašujemo, da to ne stoji, već se imade zaključak razumevati onamo, da je postupak bio nepravilan radi toga, pošto se brat Tadić obratio glede predavanja izravno na pojedina društva, a nije to javio preko JSS na ČOS. S obzirom na ovo starešinstvo JSS zaključilo je, da se ne smije nijedan član JSS u takovim zgodama obraćati na pojedina sokolska društva u inostranstvu, već smije i može da to učini samo putem JSS. Jednaki je zaključak donela i ČOS.

Starešinstvo JSS.

*

Sokolski dan godine 1926. I. izkaz: Kutina 200 Din, Polje 332 Din 50 p, Jesenice 913 Din, Ljubljanska društva 2494 Din, Vrhnika 180 Din, Celje 1000 Din, Borovnica 83 Din 50 p, Toplice 112 Din, Kaštel-Gomilica 150 Din, Žalec 370 Din, Slovenjgradec 324 Din, Murska Sobota 200 Din, Brod na Savi 1168 Din, Semič 134 Din 50 p, Sodražica 300 Din, Štepanja vas 206 Din 41 p, Muta-Vuzenica 166 Din, Guštanj 121 Din.

Iz prosvetnoga odbora JSS.

Osnivanje minimalnih sokolsko-ideoloških knjižnica.

Hoćemo li da uzgojimo dobro članstvo po našim društvima, tada treba da pružimo dobro sokolsko štivo iz kojeg će svaki član vremenom naučiti sve ono, što je potrebno da znade kao pripadnik naše velike sokolske organizacije. Do danas kako u župama, tako i društvima slaba se posvećivala pažnja osnivanju minimalnih sokolsko-ideoloških knjižnica. Svetao primer u tome prva nam dala sokolska župa u Tuzli, koja je sastavila približan spisak knjiga i časopisa, koje bi svaka društvena knjižnica morala imati kao minimum. Ta čitava ovakova biblioteka jedva da bi došla na Din 500. No sve se knjige ne moraju odjednom naručiti. Neka se votira svaki mesec po jedan iznos i na taj će se način knjižnice neosetno popuniti.

Prosvetni odbor Saveza, kao i zbor župskih prosvetitelja održan u Beogradu, razmotriv nacrt sokolske župe Tuzle, uzeo ga kao lep primer za podlogu stvaranja sokolsko-ideoloških knjižnica, pa preporuča svima župskim prosvetnim odborima, da upute svoja društva, da svoje minimalne knjižnice urede ovim knjigama i časopisima:

A. Časopisi.

Broj	Naziv lista	Urednik	Gde se naručuje	Cena	Opaska
1.	„Sok. Gl.“ sa prilogom „Jug. Sokol“ i „Prednjak“	Brozović	JSS. Ljubljana	50	Latinicom
2.	„Sokolič“	Bajželj	Učiteljska tisk. Ljubljana	16	„
3.	„Naša Radost“	„	„	6	„
4.	„Vestnik Sokolsky“ sa prilogom „Cvičitel“	Hiller	Prag, Tyršov dom	50	„
5.	„Sokolski Vjesnik“	Brozović	Zagreb Šenoina ul. 17	48	„

Povrh toga preporučamo da svaka sokolska knjižnica imade bezuvetno protualkoholnu literaturu. U tu svrhu neka se naručuju izdanja, vrlo jeftina, od saveza trezvene mladeži, a osim toga društva mogu dobiti vanredno poučnih zdravstvenih knjiga od ministarstva zdravlja.

Red. br.	Naslov knjige	Ime pisca	Gde se dobiva	Cena Din	Opaska
1	Nelscrpiva grada za pripravu prednjaka	Dr. Bedeković J.	JSS. Ljubljana	9.—	latinicom
2	Kako voditi sok. društva	Dr. Pestotnik	"	20.—	"
3	Organizacija JSS.	—	"	40.—	"
4	Miroslav Tyrš	Dr. Sajovic	"	3.—	"
5	Mala anatomija	Dr. Mašek	"	20.—	"
6	Predavanja	Vaniček-Murnik	"	5.—	"
7	Sokolsko evanđelje	Vaniček	"	5.—	"
8	Sokolska načela	"	"	2.—	"
9	Sokolstvo	Dr. Pivko	"	2:50	"
10	Sokolima o Sokolstvu	Dr. Gradojević	Beogradska župa	5.—	ćirilicom
11	Sokolski katekizam	Hočevar	Mariborska župa	2:75	latinicom
12	Šta da radimo?	Ljuština	Riječka župa Sušak	2.—	"
13	Sokolska letovanja I. i II.	Popović	Beogradska župa	13 20 16 50	ćirilicom
14	Dnevnik mladog čoveka	Stepanek	Mariborska župa	2:20	latinicom
15	Bit sokolske misli	Dr. Vinković	JSS. Ljubljana	15.—	"
16	Sokolska pesmarica	Juvanec	"	15.—	"
17	Slovarček telov. naziva	Bajželj	"	5.—	"
18	Uputstva kako se grade prostorije za vežbe	A. Tadić	Vršac	16.—	"
19	Slet i II. sabor u Zagrebu	A. Brozović	Zagrebačka župa	30.—	"
20	Pregled telesnog odgoja	Bogunović	"	25.—	"
21	Od ujedinjenja do II. sokolskoga sabora	"	"	10.—	"
22	Ritmično vežbanje	A. Pichler	"	10.—	"
23	Kratka metodika telovadbe	Dr. Pivko	Mariborska župa	5:50	"
24	Telovadba I., II., III. i IV.	"	"	13:50	"
25	Sokolski sustav	Schulze	Zagrebačka župa	15.—	"
26	Vježbe na konju	Dr. Bedeković	"	10.—	"
27	Lahka atletika	Pichler	"	30.—	"
28	Spomenica JSS.	Gangl	JSS. Ljubljana	Posves- cima	latinicom i ćirilicom
29	Ustav SHS	—	Geca Kon, Beograd	5.—	ćirilicom
30	Istorija SHS	Gjorgjević	Rajković i Gjurgjević, Beograd	15.—	"
31	Narodno jedinstvo	Dr. Gjurgjević	"	4.—	"

Naročito preporučamo da se nabave još sva starija godišta «Sokolskog Glasnika» i «Sokolica».

Razumije se samo sobom, da su društva odnosnih župa, koja imaju svoje vlastite «Vjesnike» dužna da iste što jače i više pretplaćuju, pa ne smije biti niti jedne društvene biblioteke odnosno župe, koja ne bi imala svoga župskog glasila.

Pozivljemo sva društva da provedu reviziju svojih knjižnica iz kojih treba izlučiti sve kriminalne knjige i one rdave sadržine. Neka sada svi župski i prosvetni odbori u toj stvari učine svoju dužnost. Društvene knjižnice ne prestano upotpunjavajte dobrim i zdravim štivom.

Zdravo!

Prosvetni odbor JSS.

Skijaški tečaj JSS.

Jedna od najljepših, a možda i najljepša panoga našega sistema jest skijanje (smučanje). Neopisive su krasote zimske prirode, koje se otvaraju pred tobom, kada se klizeš na svojim skijima «kao kralj na visokoj planini». Zato nije nikakovo čudo, da se je skijanje kod nas, a naročito u Sloveniji, u razmerno tako kratko doba, razvilo u tolikoj meri, kao retko koji sport. U smislu zaključaka u Đakovu tehnički odbor JSS zaključio je da ove zime priredi «prvi savezni skijaški tečaj».

Pod vodstvom brata Rudolfa Badjure, našeg najboljeg stručnjaka, obdržavat će se ovaj tečaj u drugoj polovici meseca januara 1927. Tečaj će potrajati četrnaest dana, a obdržavat će se ili na Pohorju ili na Gorenjskom. Celokupni troškovi za polaznike tečaja iznosit će dnevno oko 60 Din.

TO pozivlje sva društva JSS, da prijave braću, koja bi htela da polaze ovaj tečaj. Prijave imaju uslediti najkasnije do 20. decembra o. g. Potanje upute glede opreme i ostalog uslediti će u najkraćem vremenu. Svi oni, koji se prijave u tečaj, ima-

du odmah sa prijavnicom priposlati i lekarsko uverenje, jer će se u tečaj primiti samo oni koji su fizički sposobni da svladaju prilične napore ovog tečaja.

Braćo načelnici! Ne propustite prilike i nastojte da pošaljete barem po jednog člana u tečaj. Nakon tečaja obdržavati će se prvi savezni upravljački ispiti. Vaš skijaš — upravljač moći će lagano još ove zime u društvu prirediti početnički tečaj, čime će obogatiti delovanje društva jednom od najlepših i najzdravijih panoga. Oživjet će rad u društvu i obradovat ćete se napredku.

Promotrite krasote zimske prirode na našim slikama. Ove su slike snimci našeg poznatog komponiste brata profesora Ravnika. Krasote koje nam otkriva zimska priroda, pristupačne su nam jedino sa skijima. Bez skija ste upućeni na neprehodne puteve, gde ne vidite toliko samotnih, čarobnih prizora, kako tamo daleko od svakidnevnog života, tamo, gde vaši skiji seku još čistu po nikom dodirnutu snežnu poljanu. Uvereni smo da će naša društva imati veliko razumevanje za ovaj tečaj i da će blagovremeno prijaviti svoje članove.

Zdravo!

Tehnički odbor JSS.

Sokolska štampa

«Vestnik Gorenjske sokolske župe» br. 8. izašao je pod konac novembra sa uvodnim člankom: «Bratska razdelitev bremen» u kojem pisac stvarno i pažljivo raspravlja da li su dužnosti u našoj organizaciji razdelene, kako to zahteva načelo bratstva. Naročito se pisac opravdano obara na društva i župe, koje ne vrše dužnosti do Saveza. Slede «Vadbeni načerti» br. dr. Kuščera, pa dalje «Vaje za decu» i «proste vaje» muškog i ženskog naraštaja Gorenjske sokolske župe za god. 1927. Gradivo zaključuju vesti iz župe i društava. List i ako skromnog oblika u velike koristi potrebama župe, jer podržaje živu vezu između župe i društava, kao i društava samih. — ab.

«Naša Radost» br. 11. Primili smo novembarski broj «Naše Radosti». Događa nam se lepu patriotsku pesmicu brata Čebulara kojom se u naše sokolske dece neti živa ljubav do zarobljene braće. Brat Vrdoljak iznaša u «Vanji i Milutinu» lepu priču dečje sokolske ljubavi, pa onda pesmice: od Čurića «Budi Soko» i Čebularevu: «Ej, ej». Završuje se raznim zagonetkama. «Našu Radost» ponovno preporučamo pažnji bratskih društava. Uprimo živo da se što više sokolske dece na nju pretplati. — ab.

«Sokolska Misao» br. 18. izašla je sadržinom: Svetislav Sekulić: Naš zavet; Svicari o Sokolu, Prva pomoć, prikaz rada somborskog sokola, rusko sokolstvo u Americi, župski prednjački tečaj, o Ukrajini i pregled sokolske štampe. Ovaj se broj odlikuje lepom raznolikošću, pa posvećuje naročitu pažnju pregledu iz ostalog slavenskog sokolstva, što lepo služi međusobnom upoznavanju. — ab.

«Soko Dušana Silnog» br. 11. izašao je ovih dana iz štampe sa sadržinom: Dr. Gradojević: «Sokolski naraštaj kao narodna i državna budućnost.» Članak je vredan svake pažnje, pa pisac u njemu iznosi zdrave i dobre misli, a šta je glavno upravo je zorno predočio kako i na koji način imademo stvarati kadar naših budućih Sokola. Brat Gjorgje Ilić, zamenik vođe beogradske župe pruža nam tehnički izveštaj sa praškog sleta u koliko se odnosi na beogradsku župu. Vrlo lep opis, tek moramo primetiti, da neke zamerke u njemu iznesene ne spadaju pred forum javnosti. Za rasuđivanje takovih primedaba kompetentan je zbor župskih načelnika. Slede upute «Ko je vežbač», ko «nevežbač», pa onda niz raznih vesti iz župe i Saveza. Ovaj broj jednako je dobro ureden kao i pređašnji, pa ostajemo kod svoje ranije tvrdnje, da je dobar informativan sokolski list. Ponovno ga preporučujemo! — ab.

*

Bratskim župama i društvima!

Savezno sa prvom molbom, molim ponovno sve bratske župe i društva da marljivo izveštavaju uredništvo «Sokolskog Glasnika». Svoje edicije (cirkulare, vjesnike, plakate, fotografije) šalžite odmah. Nastojte kod administracija svojih lokalnih novina, da šalju po jedan primjerak našem uredništvu. Sve za sada otpremajte na adresu brata urednika: Ante Brozović, Zagreb, Nova Ves 23.

*

Sve župske prosvetne odbore molimo, da nam pošalju kratka izvešća o proslavi Sokolskog dana 1. decembra u svojim jedinicama. S tim ujedno neka se izvesti broj društava, koja su priredila te imena onih društava, koja nisu priredila proslavu.

IZ ŽUPA

IZ SOKOLSKE ŽUPE BJELOVAR.

Župski prosvetni zbor sokolske župe u Bjelovaru. Dne 31. oktobra pre podne održan je župski prosvetni zbor naše župe pod predsedanjem predsednika našeg župskog prosvetnog odbora, brata profesora Milutina Mudrića. Na zboru je referisao brat Mudrić vrlo iscrpivo o prosvetnom radu uopšte i u našoj župi napose. Istakao je, kako prosvetni rad u Sokolu ne treba da bude naučno popularizatorni, nego prvenstveno treba da jača sokolsku svest i nacionalnu svest. Naročito je veliku važnost položio na govore. Nakon diskusije, u kojoj su sudelovali brat dr. Repa iz Garešnice i brat Pjevač iz Slatine i drugi, prešlo se na debatu o organizaciji prosvetnog rada. Brat Bičanić je predložio, da se usvoji sistem okružja, koji je u tehničkom radu dao vrlo povoljnih rezultata. Usvojen je minimalan program, nešto modifikovan. Ustanovljuje se župski prosvetni arhiv, kojemu će se slati svako predavanje u prepisu. Najbolja od tih predavanja slati će se na čitanje društvima, koja nemaju predavača, a ne može im se poslati. Zaključeno je, da prosvetni odbor župe izradi dispozicije za predavanja i označi izvorište za svaku temu. Nakon toga je brat Bičanić dao stvaran i opsežan referat o sokolskoj propagandi i o borbi prema sokolstvu protivnim organizacijama. Primljeno je 8 predloga o propagandi, među kojima su ovi najvažniji da se osnuje u župi propagandistički odsek, da se što češće govori

narodu o sokolstvu i da se ude «Sokolstvom u narod»; da se za svake lokalne novine odredi urednik stalne rubrike Sokolstvo, da se upute članovi, da u čitaonicama traže, da se drže sokolski časopisi i t. d.

Zbor je zaključen s najboljim nadama u napredak prosvetnog rada u našoj župi.

Župski prednjački ispit u župi Bjelovar načinila su braća i sestre: Sofija Fuksova (Bjelovar), Ljerka Sondićeva (Bjelovar), Ljubica Starka (Križevci), Milan Bojić (Garešnica), Albin Unger (Križevci) — svi sa odličnim uspehom. Bogdan Filipović (Slatina) položio je društveni prednjački ispit. Ispitnu komisiju sačinjavala su braća: Rudolf Bičanić, predsednik, Jovan Dragojević, podpredsednik i zapisničar, Milutin Mudrinić, dr. Milan Omčikus, dr. Branko Sunajković.

IZ SOKOLSKE ŽUPE KRALJA PETRA SVAČICA U ZAGREBU.

Možda nijedna župa Jugoslovenskog Sokolstva nema tako težak položaj kao zagrebačka sokolska župa. Ne samo da joj je posao otežan radi njezine silne teritorijalne rasprostranosti već i sam teren na kojem se pruža tako je vulkanski, da mora ispaštavati tešku borbu za sokolske ideje. K tome svemu još dolazi loše materijalno stanje. Obnovljeni tehnički odbor župe pod vodstvom br. Vrana i načelnice s. Jug-Cigojeve radi punom parom. Već ovih dana razmilila su se braća tehničari po svima društvima sviju okružja i obavila svoje revizije. Posledica svega da će se doskora održati župski prednjački tečaj zasnovan na široj bazi, koji će rukovoditi stručno spremne sile. Od župskih društava vanrednu agilnost pokazuje zagrebački Soko I. Naročito u vežbačkom radu društvo je ove godine poraslo u svojim kategorijama, pa je brojem dece i naraštaja, kako muških tako i ženskih postiglo 250 redovitih vežbača. Doista brojka koja zapanjuje. Kategorija sestara napreduje vanredno. Zasluga je to sestre Jug-Cigojeve, koja redkom požrtvovnošću vodi ne samo žensko članstvo, već i lepi broj sestara sprema za prednjačice, tako da će vodstvo žena ne samo u tom društvu, već i u čitavoj župi, preuzeti same sestre, što je i za sokolsku organizaciju najprirodnije. U društvu opet održaje se dvomesečni prednjački kurs pod vodstvom brata Vuksana. Kurs pohada 19 braće. U kursu posvećuje se najveća briga tehničkoj izobrazbi, pa se već danas vidi da će uroditi dobrim rezultatom. Izobrazbu kurzista u historiji Sokolstva, organizaciji, administraciji i svemu što je u vezi s onim, što jedan prednjak mora poznavati, preuzela su braća Bogunović i Brozović. Ove godine u tom su se društvu osnovala odeljenja starije braće i sestara, dosta brojna, koja uzorno rade, pa su lepim primerom mladom članstvu. Jednom rečju u tom je društvu život bujan kao u kakovoj košnici. I druga društva rade. No njihove su poteškoće silne. U prvom redu pomanjkanje dvorana, pa dobrih prednjaka. No župski kurs će i ovu nepriliku ukloniti. Još jedino da se župa materijalno pridigne, pa će moći kazati da je prošla sve zapreke. Danas pomladena, obnovljena, složna u idejama, pogledima, homogena u shvatanju, a kompaktna u braći punih volje i rada, krenut će napred. Pokazat će to budućnost.

IZ BEOGRADSKJE ŽUPE «DUSAN SILNI».

Evo nas i ipet, da se čuje koja o nama. Ne činimo to zato, kao da bi hteli svoj rad veštati o veliko zvono, već da registriramo ono, što smo stvarno uradili. Nije veliko, obilato, ali se radi intenzivno bez buke. U samom starešinstvu župe misli se na sve. Tako je agilni brat Korunović spremio planove za nove sokolane u Šapcu, Arandelovcu i Nišu. Pokret za podizanje sokolana veoma je velik u starim granicama Srbije, što znači da Sokolstvo i u tim krajevima hvata već duboke i čvrste korene. Samo pako beogradsko Sokolstvo pokazuje sve veću agilnost i sve jače dolazi do spoznaje, da je ono faktor javnog života. Zato ne prepušta nijedne nacionalne zgode, da ne

uzima vidna učešća. Tako je to bilo i prilikom prenosa smrtnih ostataka narodnih velikana. Sokoli ne samo da su učestvovali u povorci, već je beogradska župa položila na odar Vojvode veliki venac sa trakama u državnim bojama i natpisom: Velikom Vojvodi — zahvalno Jugoslovensko Sokolstvo. Beogradskim Sokolima priključila se i delegacija Sokola iz Selaca u hrvatskom Primorju, koja je također položila na odar veliki venac. Inače rad društava kreće se redovnim tokom. Naročito valja istaći rad društva u Zemunu, koje je održalo svoj prednjački tečaj, a pohađalo ga 15 članova i članica. Društvo se sada bavi mišlju da nabavi čamce, pa da u letu započne veslačkim odeljenjem.

IZ STROSSMAYEROVE ŽUPE U OSIJEKU.

Na grobu Strossmayerovom. (Proslava Jugoslovenskog Sokola.) Jugoslovenski Sokoli nisu bili pozvani, da korporativno prisustvuju otkriću Strossmayerovog spomenika u Zagrebu. Radi toga je osječka Jugoslovenska sokolska župa Strossmayerova zaključila da venac, koga nije mogla da položi pod spomenik vladike u Zagrebu, položi na dan otkrića na njegov grob. Odašlanstvo starešinstva, u komu su bila braća Aco F. Stanetti, Eugenije Veček, Ilija Beara i dr. Ante Šumanović, poneli su venac automobilom u Đakovo, gde ga predadoše u sokolani đakovačkim Sokolima. Tri sestre Sokolice poneše ga na čelu povorke Sokola u crkvu do kripe vladičine. Venac je položio na vladičin grob, brat dr. Ante Šumanović, izrekavši u ime starešinstva župe ovaj govor: «Prvosveštenice misli naše, Veliki brate naš! Radošću su kucala srca naša u očekivanju Velikog Časa, kada će bronza i mermer u Drevnome Gradu ispod našega Griča, da primi otkućaje milijona srdaca svekolike braće naše. Smirena Gordost ulazila je u duše naše, što će u Dan Gospodnji, od mermera večnog i trajne bronze da se pruži ruka Tvoja, kojom blagosilješ Prethodnike svoje: vedre senke Preporoditelja naših, gde tiho kruže po Mírnome Gaju nad Kraljevim Gradom. Htjedosmo da nam u Tvoj Veliki Praznik koljena naša taknu sveto tlo, na kome si digao Hram Jedinstvu i znanosti Juga. Željasm, da to bude Velika Nedelja, Nedelja Adventa Našega kada će primiti sva srca braće naše veru budućnosti svoje: jedinstvo naše. Braća Jučerašnjice, a djeca Nevjerice, no zato ipak braća naša, satvoriše oko mermera i bronze branu telesima svojim. — No mi, sinovi Tvoji, učitelju Mira, Ljubavi i Jedinstva, nadosmo ipak puta Tebi — d u h u Tvome. Skromno i tiho dolazimo iz rodnoga Ti grada, imenom Tvojim na barjaku, a molitvom Tvojom u duši. Kada si živ blagosiljao ovaj Hram, Ti reče, da će Ti biti molitva samrti Tvoje: «Ujedini bože, narod moj!» Mi svećenici Posljednje Molitve Tvoje, Sokoli slovenskog Juga, obnavljamo danas zavet svoj. Polazemo Ti ovaj venac od lovora, lovora što sunčan evate u onim stranama, gde i gorki pelim riče: ispod brda Učke naše. I skrušeno šapćemo molitvu Tvoju: «Ujedini bože, narod moj!» Uz poklike: «Slava Strossmayeru!» završena je ova svečanost. — Svečanosti je prisustvovao đakovački Soko korporativno.

SOKOLSKA ŽUPA SUŠAK-RIJEKA.

O opsegu i stanju župe. Predviđajući nepravedan rezultat pregovora, koji su se vodili prigodom konferencija o ustanovljenju naših državnih granica prema Italiji, sokolski su faktori imali već god. 1919. na umu osnutak jedne jake i borbene sokolske župske jedinice na vratima najosjetljivijih naših obrambenih linija. Preko ove borbene sokolske jedinice imade da crpi naša krv, koja je ostala van naših državnih granica, potrebitu hranu i energiju za samodržanje, te svijui onih disciplina, koje su potrebite za dogradnju jednog velikog dela. — Ova namera bila je dobra, samo ju je trebalo oživotvoriti. Ovo je bilo kraj nerešenog jadranskog pitanja i talijanske okupacije, na očigled nemoguće. Ali vreme je odmicalo, a odmicala je i verovatnost, da

ćemo dobiti Rijeku. Trebalo se odlučiti: ili čekati na rešenje jadranskog pitanja, ili započeti odmah sa ono malo sila i raspoloženja, što je bilo pri ruci i slobodno. Baština od pre rata bila je neznatna. Na sreću je preostalo nekoliko veterana bivše Frankopanske sokolske župe, koji su se dali na posao; Istrani nekadanje Vitezićeve župe nisu mogli doći u obzir, jer su se razbegli pred talijanskim terorom po čitavoj Jugoslaviji, a u nekadašnjoj Ante Starčevića župi (Senj-Gospić) vladalo je potpuno sokolsko mrtvilo. — Projektovani je opseg nove župe opravdano stvarao u poznavaoacima prilika mišljenje, da se ne će moći provesti na tako opširnom teritoriji organizaciju župe sa uspehom. Ne samo bregoviti teritorij i slabo izgrađene prometne veze, već je prije svega postojala nemogućnost uspešne koncentracije rada negde u središtu župe zbog pomanjkanja za to podesnog mesta, pak je sam projekt predviđao centar župe na periferiji župskih granica. Za to su se pojavljali glasovi, da treba odeliti Kordun sa Likom od Primorja, te stvoriti mesto jedne dvije župe, koje bi ipak imale neke zajedničke dužnosti u obrambenoj svojoj delatnosti i ulozi. Ovo je naziranje bilo tim opravdanije, jer se je naročito Lika držala vrlo pasivno prema zajedničkim interesima župske organizacije, pa ni u svom lokalnom delokrugu nije mnogo marila za intenzivnost rada, već je puštala sa vidika najvitalnije sokolske potrebe i dužnosti. Idealno bi rešenje ove stvari bilo u tome, da je bio Ogulin voljan i spreman preuzeti vodstvo župskih poslova na sebe, te organizovati jaki i zdravi sokolski pokret u Lici, Kordunu, pak sve dolje do Primorja, koji bi pokret služio kao sokolska etapa posebnim zadaćama, koje bi morala da izvršavaju društva u Primorju. — Prigodom osnutka naše župe dne 23. maja 1920. pristupila su župi društva: Bakar, Kraljevica, Crikvenica (Primorje), Fužine (gorski kotar), Ogulin, Gospić i Otočac (Lika). Od okupiranih društva nadalje smo se dobiti neka. Izgubljenima smo držali društva u srednjoj i zapadnoj Istri. Kraj toga postojala su pre rata još u nekim većim mestima novog župskog teritorija sokolska društva, za koja se držalo opravdano, da će se doskora povratiti opet u život. Ovaj lepi broj pobudio je mnogo koju nadu, da će moći uovoljiti novoosnovana župa, koja je dobila prigodom prve glavne skupštine borbeno ime «R i j e k a», svome pozivu u smislu programa, kakav joj je bio određen po središnjim sokolskim krugovima. Dr. Fux iznio je na toj skupštini u ime saveznog starešinstva motive, koji su vodili Savez da osnuje jednu jaku veliku primorsku župu. —

Ono prolazno oduševljenje prigodom prve naše skupštine prerano se stišalo; naši se ljudi prerano podavaju efektima, te stvaraju u takovim zgodama poletne i velike naerte, od kojih kašnje, kad se umiri oduševljenje i nastupa trezno i umereno umovanje, preostane vrlo malo ili ništa. Zagrevamo se rado zanosnim govorima, ali već prvi jači podražaj sa druge strane potpuno nas zaokupi, te zaboravljamo netom stvorene odluke i naerte. Želja je «etape» bila, da bude selo župe što bliže borbenoj liniji, dakle svakako u Primorju, te je bila odabrana Kraljevica za tu svrhu. Društva u zaleđu obećala su župskom starešinstvu znatnu pomoć. — Naročito smo onda mnogo važnosti polagali na bratsko društvo u Gospiću, kojemu je pretstojala uloga glavnog pokretača u organizaciji sokolske etape u našoj župi. Gospić je imao sva potrebna sredstva za to da bi mogao kao najjači grad po inteligenciji i stanovništvu za još uvek okupiranim Sušakom, razteretiti župsko predsedništvo u brizi za podržavanjem aktiviteta po društvima u zaleđu. Ali Gospić evo svoje uloge nije htio ili mogao da shvati, jer je bio zaokupljen mnogo «aktuelnijim» poslovima, koji su, inspirirani od predratne plemenske mržnje i strasti, ubrzo obnovili spoznaju greha, koju je očitovao novoizabrani starešina prigodom zajedničke skupštine bivšeg hrvatskog i srpskog sokolskog društva, dne 4. I. 1920. rečima: «Zadaća je Sokolstva, da spaja i ujedinjuje, a ne da razdvaja i ruši. Prošla je žalosna doba ropstva, a nadošlo sunce

slobode. Grešili smo svi, žalosno i teško grešili...!» U god. 1920. možemo bilježiti samo polusvesno delovanje naše župe. Župsko je staršinstvo bilo skoro potpuno okupirano događajima u zaleđu. — Nemir i pobuna, prvi separatistički pojavi! Umesto da bude pogled staršinstva uperen na prve straže, da ih Sokoli i kontroliše u njihovom nastojanju, umesto da struji njegova delatnost u toplim i oživljujućim pobudama izravno onima, koji su nužno očekivali pomoći, moralo je trošiti vreme i energiju za izravnjanje nastalih i neizgladenih sporova u zaleđu. U vežbaonama bilo je vrlo malo života, dočim prosvetnog rada u pravom smislu uopće nije bilo. Društva su priredila nekoliko predavanja, bez osobite organizacije i programa. No, naglasiti treba, da su bili u svakom društvu tek dvojica trojica, koji jedini su savesno i dosljedno ustrajali na svojim mestima, a ostale trebalo je tako rekući dovući na cilj, koji si htio da postigneš. Ova neprestana briga oko pojedinaca, da ne stanu na pola puta, iscrpljivala bi potpuno, i čim bi gdegod, umoran, malko popustio uže od stabilne napetosti, osetio bi, da ti se počimlje objekt tvoga rada i nastojanja gubiti ispred očiju. U takovim bi prigodama čovek zdvojio, ali je napokon pobedila nada u bolju budućnost. E, da, doživljali smo poraz za porazom, ali tko bi se čudio: u većini je inteligencije prevladavala pasivnost za općenito dobro, a pogotovo za nacionalne interese. K tome nesloga i neuspeši na sve strane. Kroz prozor smo gledali užasne muke, što ih je podnosio naš narod na Rijeci i u jednoj Istri, vidjeli smo zapaljane domove, unesrećene obitelji, uništeno imanje, iznakažena lica, a pri svemu tome smo ostali ledeno hladni i nijedan izrazi-tiji potez nismo učinili, da pomognemo patnicima. Sve je to delovalo na ljude, da nisu marili za sokolski rad i disciplinu. No i to iskušenje smo preturili, pa se počelo nešto jače i življe disati. Nekojim društvima omogućilo se da nastave radom, a k tome su bila osnovana još neka nova. Priklju-čiše nam se borci, koji su na vlastitoj koži oprobali dobrotu talijanske kul-ture, borci, u kojima je već bila, pod utecajem patnja i stradanja, izgrađena pouzdana jugoslovenska svest. Oni pojačahu naše slabe redove te nam da-doše zamaha, da smo sišli sa svojih sokolskih gnezda, te pokušali probuditi sokolsku svest i po onim mestima, gde su već postojala sokolska društva. Ovaj puta doduše još sa slabim uspehom. Smirenjem prilika u Sušaku dobili smo jakog pobornika u tamošnjem sokolskom društvu, koje je počelo agilno raditi unutar svojih zidina, a i odmah preuzelo vodstvo župe. — Što dalje osećamo već neku olakšicu, pa danas premda smo još daleko do onog raz-vitka i stanja, koje će nam omogućiti provlađanje našeg specijalnog zadatka možemo biti zadovoljni. Znatna poboljšica saobraćajne veze omogućuje češće sastajanje župskih i društvenih organa, a podjelbom župe na okružja učinjen je dobar korak napred do one sposobnosti, koja će nas dovesti do željenog cilja. Naročito aktuelno je pitanje prednjaka; raspoloživi broj ne pokriva ni četvrtinu potrebe. — Teritorij naše župe obuhvata svu krajiško-primorsku oblast, osim Karlovca i njegove okolice. Ako uvažimo, da postoji danas na tom velikom teritoriju sa preko pol milijuna stanovnika samo 26 društava, koja više manje rade, onda vidimo, koliko će naprezanja i truda biti po-trebno, da se raširi sokolska misao bar donekle među narod. Mnogo će nam pridonjeti separatistički pokret, koji se pomalo oseća, a onda orlovski po-kret u Senju, na Trsatu i u Krku. Pa, dobro je tako. Mi želimo i trebamo borbe, koja će nas držati na visini, da posvema ne zakržljavimo i ne zasta-nemo za drugim naprednijim župama. Mi trebamo borbe, koja će nam paliti tlo pod nogama. Tad će se pokazati i razviti otporna snaga naprednog življa. Mir i tišina nas uspavaju i zalijeni nam se krv pod uticajem toplih i ugodnih sunčanih zraka. Kroz nekoliko godina lišen mogućnosti, da u borbi sa morem razvija Primorac svoju energiju i produktivnu snagu, živio je većinom u besposlici i pomanjkanju. Klića materijalnog propadanja zahvatila je našu najbolju inteligenciju, a na površini pojavio se posvema drugi novčani svijet,

koji nije mario za opće dobro, već je sa prezirom pratio svaku pojavu, koju si nije znao protumačiti u svome manjkavom odgoju i staviti u sklad sa svojim ličnim interesima. No, naše se pomorstvo počelo dizati i bez Rijeke i naš čovjek sve jače i jače opet osvaja more, dočim se jedan dio pomoraca upustio u trgovinu, te stvara temelje budućej našoj pomorskoj trgovini, koja je bila prije najviše u tuđim rukama. U razvijanju i borbi očelicitati će se naša krv i ojačiti duh, i opet će se rado žrtvovati Primorac za plemenite narodne i ljudske potrebe. Time poboljšati će se i stanje naše sokolske organizacije u Primorju.

Janko Jazbec.

IZ SOKOLSKE ŽUPE KRAGUJEVAC.

Prednjački ispit u Šumadijskoj sokolskoj župi u Kragujevcu. Svesni si toga, da će i kod naš Sokolstvo porasti samo onda, ako ćemo imati dobrih prednjaka, odlučili smo, da ovom pitanju posvetimo najveću pažnju. I prošlih dana održan je župski prednjački ispit u Kragujevcu. Za ovaj ispit prijavilo se osam kandidata: dve sestre — članice bratskog sokolskog društva u Kragujevcu — i dve sestre i četiri brata — članovi bratskog sokolskog društva u Jagodini. Svi su ovi kandidati pohađali prednjački tečaj župe Beograd, koji je obavljen od 18. do 31. marta 1926. god. u Beogradu. Svih osam kandidata položili su ispit sa ocenom sposoban. — Nadajući se, da će ovi novi župski prednjaci — osećajući visoku ulogu, koju će od sada imati u životu mladog šumadijskog Sokolstva — i dalje intenzivno raditi i sa puno uspeha opravdati čast, koja im je ukazana. Bratski im čestitamo! Čestitajući ovoj braći i sestrama opravdano želimo, da idući ispiti budu mnogo bolji.

II. P.

*

Kronika Jugoslovenskog Sokolstva.

Sokolsko društvo u **Subotici** radi sa velikom voljom i razumevanjem. Društvo imade obilje radnika na idejnom polju, ali nedostaje dovoljan broj dobrih prednjaka. Zato smo najsrdačnije pozdravili odluku Saveza, da svake godine održi dva prednjačka tečaja, pa ćemo se i mi uvek rado odazvati. Da nam se članstvo što jače vaspita u sokolskom duhu određeni su govori pred vrstom, a drže ih braća: starešina Petrović, zamenik načelnika Stepanov, prosvetitelj Kešeljević, načelnik Jeger, general Tomić, nadzornik Vujić, Popović, Vrba i sestra Čulinovićeva. U ovim govorima raspravljaju se teme: Zadatak i cilj Sokolstva, Čehoslovačko Sokolstvo, Jugoslovensko Sokolstvo, Organizacija JSS, Slavensko Sokolstvo, Sokolstvo i žena, Sokolstvo i vojska, Sokolstvo i škola, Sokolstvo i selo, Sokolski sletovi i t. d. Unatoč pomanjkanju prednjaka vežba se u sokolani sa svima kategorijama članstva, a društvo se sprema da priredi što više javnih priredaba, a naročito sela za decu i naraštaj. — Sokolsko društvo u **Somboru** svu brigu posvetilo je izgradnji svoga Doma, koja se dovršuje upravo ovih dana. Svečano otvorenje Doma održat će se o Duhovima, spojeno sa sletom župe. Nove sprave u vrednosti od 60.000 dinara već su naručene. Još ostaje da se uz Dom iskopa bunar, pa će somborsko društvo započeti radom i pokazati da je vredno svog Doma, na kome mu može mnogi zavideti. — Soko u **Vršcu** radi i ako se imade boriti sa velikim poteškoćama. 1. avgusta pohodila je društvo jedna grupa braće i sestara iz Velikog Bečkerek. — 29. avgusta napravilo je izlet sa javnom vežbom u Alibunar. — 20. septembra napravilo je društvo izlet sa javnom vežbom u Uljmu. — 3. oktobra priredilo je u Vršcu javnu vežbu sa svima članskim kategorijama. — 17. oktobra sudelovalo je svečanom otkriću spomenika Svetozara Miletića. — 23. oktobra priredilo je izlet u Karlovo selo sa akademijom i igrankom. — 31. oktobra priredilo je javno selo, na kojem su muška deca izvela razne vežbe i deklamacije, a brat Ante Tadić održao je predavanje «Sokolski utisci iz Čehoslovačke». — Uz ovaj

rad redovno se održavaju časovi vežbanja, sednice upravnog odbora i svih odeljenja. — Misli se prirediti društveni prednjački tečaj. Organizira se prosvetno-tehnički rad za sada za selo Uljmu, u kojem će se vremenom osnovati sokolsko društvo. — Pet bivših članova društva, a svršeni učitelji, kroz ovu godinu postali su načelnici sokolskih društava, neki su nova osnovali, a neki su zaspala probudili iz nerada. Ipak pored ovog priličnog rada nismo zadovoljni sa uspehom Sokolstva kod nas, jer i ako je dobro, trebalo bi da bude bolje. — Soko u **Celju** kanio je da proslavi obletnicu Rapalla, ali su ju zabranili. Svake godine dali smo oduška boli nad talijanskim barbarstvom. A ove godine gde Talijani zatvaraju naše poslanike, ruše kulturne domove, tuku i ubijaju svesnu braću, nama zatvaraju usta. Naše nameravano predavanje policija je zabranila. Omladinu, koja je dala oduška tom postupku, zatvorili su. Ovako se ne diže svest u onih, koji trpe tamo preko granica. — Sokolsko društvo u **Daruvuru** još pre izvesnog vremena odlučilo se pozabaviti prosvetnim radom u širem obimu. U tu je svrhu izrađena sistematska osnova sa javnim predavanjima. 20. novembra započela su ona sa predavanjem brata Bogunovića iz Zagreba «Ideologija jugoslovenskog Sokolstva». — Soko u **Karloveu** na godišnjicu Rapalla održao je prigodno predavanje u kome je starešina brat Variola govorio o uzrocima i posledicama tog nesretnog historijskog dana. Inače je društvo na svojoj staroj tehničkoj visini. Poset vežbi je u poslednje vreme vrlo dobar, osobito je velik broj naraštaja i dece. — Soko u **Supetru** sledeći primer predašnjih godina preko svog prosvetnog odbora započeo je da i kroz ovu zimsku dobu održi više predavanja, predstava i t. d. Članovi diletantske pozornice već se od nekoliko vremena marljivo pripravljuju. Društvena knjižnica, koja broji preko 600 svezaka, sada se preuređuje, pa će kroz kratko doba početi da deluje. Lepo predavanje održao je nedavno brat dr. Vrsalović o temi «narodni pisani spomenici». Dvorana je bila dupkom puna sveta svijju stališa, znak, da narod željno i rado sluša dobru i pametnu reč.

Bratska društva! Šaljite kratke i jezgrovite izveštaje o svom radu i životu. Uredništvo.

RAZNO

NAŠI U ITALIJI.

Borba protiv naših gimnastičkih društava u Italiji. Većina naših gimnastičkih društava u Italiji morala je prestati delovanjem. To vredi naročito za nekadašnja sokolska društva. Samo tu i tamo je vegetiralo kakvo gimnastičko društvo ili kakav gimnastički odsek pod okriljem kakvog drugog društva. U poslednje vreme bili su naime svi nastupi zabranjeni. Sada je jedino još delujuće gimnastičko društvo, ono u Idriji, raspušteno. U vezi sa raspuštanjem društva vršile su se stroge kućne istrage. Ništa bolje nije prošlo gimnastičko društvo u Mirni, gde je opštinski komesar zabranio članovima redovnu gimnastiku. Svi ti progoni su u vezi sa novim vetrom, koji je počeo duvati novim prefektom Vidma. M. P.

ČEHOSLOVAČKO SOKOLSTVO.

Čehoslovaci i telovežba. Na osnovu najnovijih statističkih podataka, celokupan broj organizovanih lica u današnjoj Čehoslovačkoj, koja se sistematski bave kultom svoga tela, iznosi ravno 1,300.000. Najveći deo od toga dolazi naravno na Sokole (570.000), radnička gimnastička udruženja imaju 100.000 članova, orlovi 30.000, komunistička gimnastička društva oko 100.000, sportska društva, kojih ima oko 2000, broje do 260.000 članova. Svaki deseti

stanovnik u Čehoslovačkoj je, dakle, organizovan član kojeg društva za telesni kult. No, treba znati da sem toga ima u Čehoslovačkoj mnogo osoba koje kultivišu svoje telo, sistematski, a nisu organizovani članovi. U pogledu kulture tela — a s njome, znamo, uporedno ide i kultura duha — Čehoslovačka je danas jedna od prvih zemalja na svetu. Te suve, ogromne cifre koje smo naveli u stvari, su jedna grandiozna svedočba snage, svesti, trezvenosti. Ugledajmo se na braću Čehe, pa ćemo time najlakše i najbrže ostvariti našu nacionalnu ideologiju. V.

Iz prednjačkog zbora ČOS. Prošlog meseca održao je prednjački zbor ČOS sednicu, na kojoj su bila prisutna 52 župska načelnika. Zaključeno je među ostalim, da se u župama i društvima imade provesti što veća pažnja prostim vežbama. Na sednici je dana i pregledna statistika iz koje se razabire da ČOS imade hiljadu letnih vežbališta.

Moralni i materijalni uspeh praškog sleta. Na sastanku delegata sviju sletskih odbora VIII. svesokolskog sleta, koji se obdržavao 16. novembra o. g. u Tyrševom domu referisao je brat dr. Heller o konačnim sletskim rezultatima. Iz njegovog izveštaja razabire se, da je na sletskim značkama ubrano 2,781.354 čeških kruna. Prodaja karata donela je 10,805.720 č. k. Osim toga oko tri milijuna prihoda dadoše koncerti i druge zabave. Prodaja sletskih razglednica donela je 100.000 č. k., a članski garantni fond 770.000 čeških kruna. Članstvo je na sletskoj blagajni uplatilo 9,520.639 č. k. Aktivno je učestvovalo na sletu 182.447 članova sokolskih organizacija. Celu brigu oko sleta vodio je odbor od 47 članova. Njemu pomagahu u administrativnom i tehničkom radu 17 komisija sa 2563 članova, 615 Sokola brinulo se za nastavbu, 799 Sokola za red na stadionu, 455 članova vodilo je brigu nad inventarom sleta. Od 182.447 vežbača bilo je u Pragu u glavnim danima sokolskih svečanosti svega 130.553 ljudi. Ostale su brojke sokolske statistike još zanimivije. Za vreme sokolskih svečanosti prošlo je kroz Prag svega 2085 vozova, koji su prevezli 1,066.471 putnika. Specijalni sokolski vozovi dovezli su skoro 400.000 ljudi. Svega je u Prag za vreme sleta došlo 718.000 ljudi. Na stadionu najposećeniji dan beše poslednji, 6. jula, kada se na tribinama nalazilo 160.000 osoba, a u garderobama 30.000 vežbača. Maksimalan broj tog dana iznosio je 200.000 osoba. U svemu je za vreme sleta vežbalo 103.026 vežbača. Na sletu je sudelovalo 16 inostranih gimnastičkih organizacija. Sokolskih gostiju iz inostranstva bilo je 8264.

POLJAČKO SOKOLSTVO.

Zena u poljačkom Sokolstvu. Na poslednjoj glavnoj skupštini poljačkog sokolskog saveza raspravljalo se o organizaciji žena u poljačkom Sokolstvu. Odrđen je poseban odbor sa zadaćom da deluje na prosvetnom polju, telesnom odgoju i vojničkoj pripravi. Vojnička priprava poljačkih Sokolica sastoji se u tome da se izvežbaju u sanitetskoj službi i za slučaj rata da se sprema za ona zvanja, gde mogu zameniti muževe. Sokolice dobivaju svečanu odoru.

RUSKO SOKOLSTVO.

Razvitak ruskog Sokolstva u emigraciji. I ako mlado, raštrkano, rusko Sokolstvo u emigraciji pokazuje veliku agilnost. Naročito u Čehoslovačkoj i Jugoslaviji rad ruskih Sokola je velik i odličan. U Jugoslaviji među Rusima veliku propagandu za rusko Sokolstvo podržava list «Rossija», koji izlazi u Beogradu, dok u Čehoslovačkoj obavlja svu dužnost «Odbor ruskog Sokolstva», koji izlazi u Pragu. Polovicom prošlog meseca održali su delegati pokrajinskog saveza ruskog Sokolstva u Jugoslaviji sednicu, na kojoj je odlučeno, da se 6. i 7. maja 1927. održi slet ruskih Sokola u Jugoslaviji. Ujedno je osnovana «ruska matična sokolska» sa zadatkom, da izdaje rusku sokolsku literaturu. Pokrenulo se i list «Ruski sokolski vjesnik» od koga je do sada izašao jedan broj.

Rusko Sokolstvo u našoj državi. Osnove Ruske sokolske organizacije u inostranstvu iste su kao i celokupnog slavenskog Sokolstva, ali dok Sokolstvo severnih i južnih Slavena ima glavnu zadaću jačanje nacionalne svesti i jedinstva svojih naroda, ruski Sokol stoji još pred velikom i teškom zadaćom, da radi na putu uspostavljanja Velike nacionalne Rusije kao majke Slavenstva. Stoga rusko Sokolstvo u inostranstvu u redovima JSS. i ČOS. a i po čitavom svetu sakuplja pod ruskom zastavom sve snažne duhom Ruse i Slavene u ime svetle budućnosti svoje otačbine van svakih stranačkih uticaja, a napose mladu generaciju Rusa, da bude svesna svoje ruske nacionalnosti i spremna na službu svome narodu i budućoj velikoj Ruskoj Državi. Ruski Sokol organiziran je prvi put g. 1860. u českim kolonijama u Volinjskoj. God. 1914. bilo je u čitavoj Rusiji 60 sokolskih društava, no g. 1918. rasterala je sovjetska vlada sve ruske sokolske organizacije, te su oni ruski Sokoli, koji su ostali verni nacionalnoj sokolskoj ideji, počeli organizaciju u inostranstvu u redovima ČOS. i JSS. u formi ruskih odseka, a god. 1923. stvoren je Savez Ruskog Sokolstva u inostranstvu, koji je god. 1925. na kongresu u Varšavi pristupio Sveslavenskom sokolskom savezu. Pojedina ruska sokolska društva i «gnezda» osim u ČSR i u kraljevini SHS postoje sada u Francuskoj, Bolgarskoj, Njemačkoj, Litavskoj, Latviji, u Siriji i Africi, i Karpatskoruski sokolski savez u Americi (deset župa). U potpunom je skladu sa idejom i zadaćom sveslavenskog Sokolstva, da Ruska Sokolska Organizacija u inostranstvu i nadalje raste i da se jača u redovima bratskih slavenskih sokolskih saveza do momenta, kad bude moguće proširiti sokolski rad na čitavom teritoriju nove preporodene nacionalne Rusije, između širih masa naroda ruskog, oslobođenog od lude tiranije utopističke III. internacionale. Organizatorno deli se: 1.) Pokrajinski savez ruskog Sokolstva u kraljevini SHS u Zemunu. Ustav odobren od starešinstva JSS. 3. maja 1926. (Vidi «Sokolski Glasnik» br. 9., 1926.) Starosta: Vladimir Poljanski (Zemun, vila Marković); načelnik: G. Kambulin (Beograd); načelnica: A. Kolobova (Beograd); blagajnik: A. Kapša (Zemun); sekretar: N. Rževski (Zemun, Primorska 4); prosvetno odeljenje: V. Manakin (Zagreb, Marovska ulica br. 30); delegat JSS.: G. Paunković (Beograd). 2.) Ruski sokolski odseci postoje kod Jugoslovenskog Sokola u Beogradu, Zemunu i Zagrebu. 3.) Ruska sokolska gnezda: Aleksandrovo na Krku, Bakar, Bugojno, Celje, Črna pri Prevaljah, Daruvar, Donji Miholjac, Drvar, Dubrovnik, Gornja Radgona, Gornji grad, Gušće kod Siska, Hrastnik, Knjaževac, Kragujevac, Krško, Laško, Ljubljana, Loznica, Mežica pri Prevaljah, Negotin, Niš, Novi Pazar, Novi Sad, Osijek, Otočac, Pančevo, Petrovaradin, Požega Sl., Prijedor, Prokuplje, Rajlovac kod Sarajeva, Sarajevo, Sisak, Skoplje, Split, Subotica, Sabae, Zaječar — svega 30 gnezda.

IZ INOSTRANIH TELOVEŽBENIH ORGANIZACIJA.

Međunarodni gimnastički savez. «Le Gymnaste» javlja, da su vežbe za olimpijadu u god. 1918. u Amsterdamu dovršene. Sastavili su ih tehničari holandskog gimnastičkog saveza. Svoj pristup u međunarodni gimnastički savez ponovno su najavili Mađari, koji su do sada već dva puta bili odbijeni. Jednako se zanima za pristup i nemački turnerski savez, koji je zamolio, da mu se što pre pošalju statuti.

Šta nam je potrebno. Posle praškog sleta gotovo čitava francuska gimnastička štampa uspisala se o tom sletu, kritički prosuđujući sokolski sistem telesnog odgojavanja. Poznati francuski stručnjak g. H. Defire baš povodom ovih kritičkih razmatranja piše studiju o temeljnim principima telesnog odgoja, pa dolazi do zaključka, da su srce, duh i telo tri reprezentanta nedelive celine, koje imade svaki vežbač da učvrsti, ako hoće da bude potpuno odgojen u strogo vežbačkom smislu.

Streljačke družine u Americi. Kod nas, a naročito u Srbiji imade velik broj streljačkih družina. Sada od najnovijeg doba započelo se kod nas jakim pokretom, kako bi se ovake streljačke družine osnovala u svakom povećem mestu. Vredno je znati tom prigodom, da u tom pogledu prednjače Amerika i Švicarska. Naročito u Americi razvijeno je to do visokih granica. Kako su te družine jake, vidi se najbolje odatle, da one broje milijun članova. Duž Saveznih Država imade sijaset streljana, koje su udešene za rad i u zimsko doba. Američka vlada u velike podupire ova društva, pošto im daje potrebnu municiju, a i tehnički obrazovane instruktore, koji deluju po novo osnovanim društvima.

Telovežba u Nemačkoj. Zanimivo je pratiti razne nemačke turnerske listove, kao i zvanične vesti pojedinih njihovih društava. Iz svih tih vesti razabrat će se, da je posvuda po Nemačkoj silno porasao smisao za telovežbu. Razne turnerske priredbe, kojih je ove godine naročito bilo mnogo, sve su imale jak propagandistički karakter, da probude smisao građanskih i vojničkih krugova za turnerstvo. Inače sva turnerska udruženja finacijalno su dobro podkovanana, a izdašno ih podupiru pojedina ministarstva. Tako rade Nemci. A znadu i zašto! Općenito je poznato, kako to nedavno dokazuje jedan francuski statističar, da Nemci troše ogromne svote za svoja turnerska društva. Vlada im gradi igrališta, vežbališta, streljana, stadione, određuje velike nagrade za natecanje i t. d. Znadu Nemci što rade.

Madžari i telesno vaspitanje. Malo nam je znano, da se i u Madžarskoj polaže velika važnost na telesno vaspitanje. Ovde se to naročito forsira sa zvaničnih mesta, dok za pravo u narodu samom ne nailazi na osobiti odaziv. Madžarska gimnastička organizacija u administrativnom pogledu donekle je kopirala našu organizaciju, pa se ona deli na četiri župe, koje sačinjavaju 45 društava sa 20.000 članova. Dok se kod muških još kako tako sprovada telovežba, žene su spram nje rekao bi posve ravnodušne, pa zato i njihova organizacija u svemu broji samo 2000 članica. No u jednom su ipak napredniji od nas. Naime imadu — visoku školu za telesni uzgoj, na kojoj se naročita briga posvećuje omladini. Kada ćemo ih mi dostići?

Sree športaša i vežbača. Opetovano puta čitali smo od priznatih lekarskih kapaciteta, da je šport za ljudsko srce štetan. U športu se naime redovno ide za rekordima, pa usled toga, jer čovekom zavlada preteranost, slabe pojedini telesni organi, a u prvom redu srce. Jedan od najpriznatijih francuskih diagnostičara sistematski je proučavao srce jednog športaša i jednog vežbača, pa je konstatovao, da kod vežbača srce u pogledu djelatnosti i izdržljivosti ne kroči uporedo sa porastom snage u rukama i ostalim delovima tela. No to se i jedva primećuje, dok srce športaša, naročito trkača, trpi mnogo. Zato on preporuča da svaki športaš mora njegovati i telovežbu i to barem jedan sat dnevno. Trčanje pako imade se njegovati obzirno i pažljivo. uzimajuć u obzir dobu starosti trkača i telesnu konstrukciju.

Obligatno učenje plivanja. Takóva šta kod nas još nije uvedeno, ali bi bilo potrebno. Ovaj napredak na polju telesnog odgoja učinila je Austrija, koja je nedavno izdala odredbu, da se sva školska omladina imade obligatno učiti u plivanju. Možda da Austriju kod toga nije vodio telovežbeni motiv, već umanjene opasnosti od utapljanja, jer se ove godine samo u Beču utopilo do sto osoba. Nemačka je u tom pogledu naprednija. I u njoj je bilo godišnje 6000 smrtnih slučajeva radi neznanja u plivanju. Stoga je kod njih od pre uvedeno, da svako školsko dete mora proći tromesečni kurs plivanja.

Prijave za skijaški tečaj JSS. imaju uslediti najkasnije do 1. januarja 1927. god. TO.
